Lassemajas Detektivbyrå

Vi lär oss i Valleby skola

• EN LÄRARHANDLEDNING FÖR FK-åk 3 •

Innehåll

LasseMajatitlar ..... s. 4

Vallebybor och andra kändisar ..... s. 6

Välkommen till Valleby skola ..... s. 8

Klassrum 1 – idrott och hälsa – rörelse samt NO – betydelsen av motion ..... s. 12

Klassrum 2 – NO – kroppen ..... s. 16

Klassrum 3 – engelska – vardagliga situationer ..... s. 19

Klassrum 4 – svenska – skiljetecken och stavning ..... s. 23

Klassrum 5 – svenska – texttyperna beskrivande, förklarande och instruerande text ..... s. 27

Klassrum 6 – SO – barnkonventionen ..... s. 30

Klassrum 7 – SO – källkritik ..... s. 33

Klassrum 8 – SO – centrala samhällsfunktioner ..... s. 38

Klassrum 9 – SO – historia ..... s. 43

Klassrum 10 – SO – religion s.46

Titlar

Diamantmysteriet
(2002)

Hotellmysteriet
(2002)

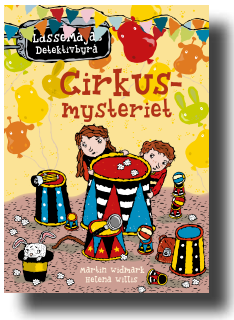

Cirkusmysteriet
(2003)

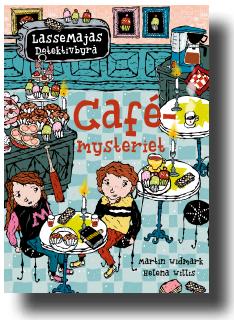

Cafémysteriet
(2003)

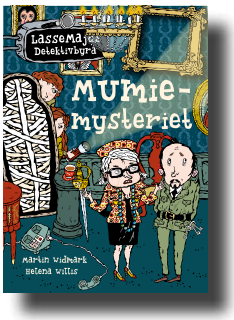

Mumiemysteriet
(2004)

Biografmysteriet
(2004)

Tågmysteriet
(2005)

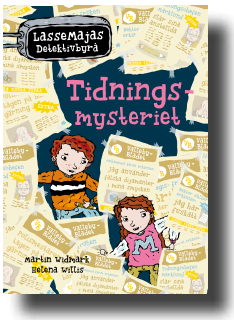

Tidningsmysteriet
(2006)

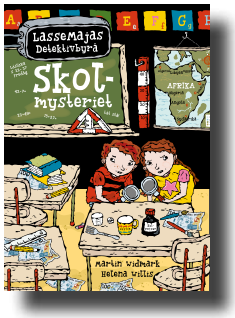

Skolmysteriet
(2006)

Guldmysteriet
(2006)

Saffransmysteriet
(2006)

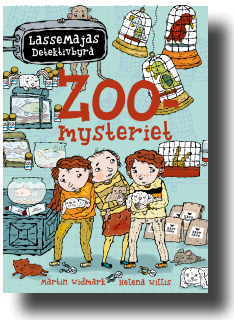

Zoomysteriet
(2007)

Biblioteksmysteriet
(2007)

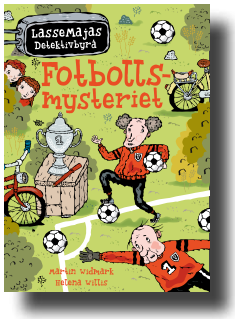

Fotbollsmysteriet
(2008)

Kyrkomysteriet
(2008)

Kärleksmysteriet
(2009)

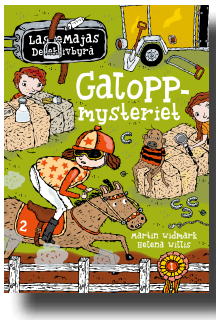

Galoppmysteriet
(2009)

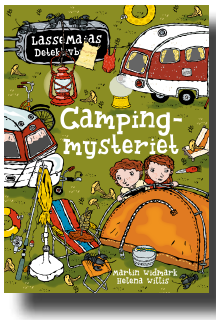

Campingmysteriet
(2010)

Sjukhusmysteriet
(2011)

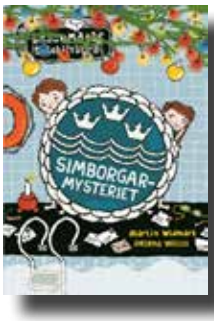

Simborgarmysteriet
(2011)

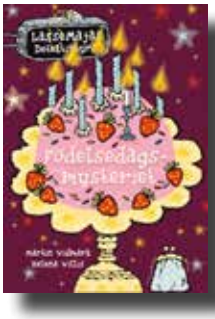

Födelsedagsmysteriet
(2012)

Cykelmysteriet
(2013)

Brandkårsmysteriet
(2014)

Fängelsemysteriet
(2015)

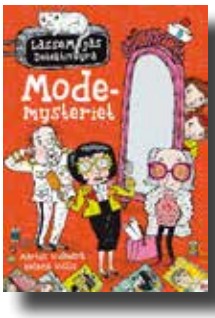

Modemysteriet
(2016)

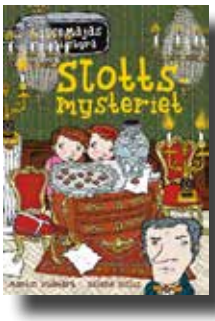

Slottsmysteriet
(2017)

Silvermysteriet
(2018)

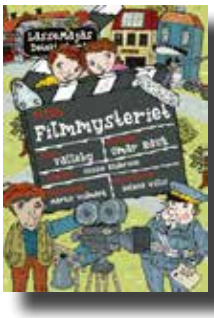

Filmmysteriet
(2019)

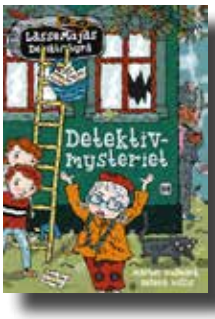

Detektivmysteriet
(2020)

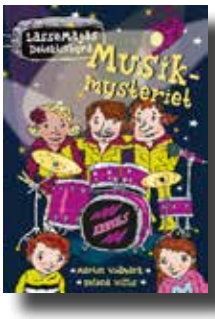

Musikmysteriet
(2021)

Maskeradmysteriet
(2022)

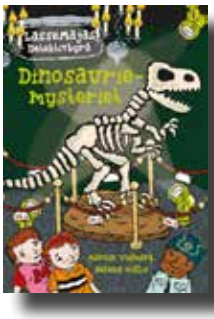

Dinosauriemysteriet
(2023)

vallebybor
och andra kändisar

...och ännu fler kändisar

LÅT STÅ!

Välkommen till Valleby skola

I den här lärarhandledningen hittar du text och elevuppgifter kopplade till olika Lassemaja-titlar samt till olika ämnen (engelska, idrott och hälsa, svenska, NO och SO) och till det centrala innehållet Lgr 22 (Förskoleklass-åk 3).

Arbetsgången är obunden, det är du som lärare som väljer bland olika ämnen som du hittar i handledningens olika klassrum. Du kan utgå från en Lassemaja-titel och i översikten på s. 9-11 hittar du vilket ämne och vilka uppgifter som passar till just den boken. Eller vänd på det. Kanske har ni läst om barnkonventionen under ett SO-pass. I översikten ser du vilken Lassemaja-titel ni kan läsa och sedan låta eleverna göra uppgifter till.

Handledningens 10 titlar

Titel

Cykelmysteriet

Ämne

idrott & hälsa, NO

LGR 22 (centralt innehåll)

Rörelse: Lekar och andra enkla rörelse-aktiviteter, inomhus och utomhus.

Kropp och hälsa: Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.

Klassrum 1, sid. 12

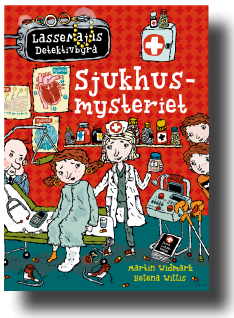

Klassrum 2, sid. 16

Titel

Sjukhusmysteriet

Ämne

NO

LGR 22 (centralt innehåll)

Kropp och hälsa: Några av människans organ, deras namn och översiktliga funktion.

Titel

Hotellmysteriet

Ämne

engelska

LGR 22 (centralt innehåll)

Kommunikationens innehåll: Ämnesområden som är välbekanta för eleverna. Vardagliga situationer, intressen, personer och platser.

Klassrum 3, sid. 19

Titel

Modemysteriet

Ämne

svenska

LGR 22 (centralt innehåll)

Skriva: Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära texter.

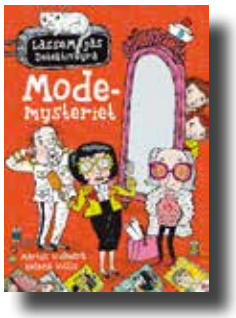

Klassrum 4, sid. 23

Klassrum 5, sid. 27

Titel

Biblioteksmysteriet

Ämne

svenska

LGR 22 (centralt innehåll)

Texter: Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras.

Titel

Kärleksmysteriet

Ämne

SO

LGR 22 (centralt innehåll)

Att leva i världen: Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Klassrum 6, sid. 30

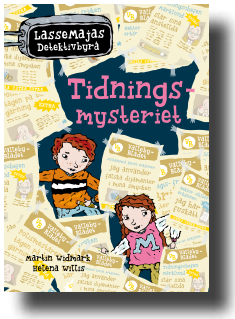

Klassrum 7, sid. 33

Titel

Tidningsmysteriet

Ämne

SO

LGR 22 (centralt innehåll)

Att undersöka verkligheten: Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.

Titel

Brandkårsmysteriet

Ämne

SO

LGR 22 (centralt innehåll)

Att leva i närområdet: Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola. Yrken och verksamheter i närområdet.

Klassrum 8, sid. 38

Titel

Silvermysteriet

Ämne

SO

LGR 22 (centralt innehåll)

Att leva tillsammans: Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.

Att leva i närområdet: Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om livet där under olika tider.

Klassrum 9, sid. 43

Klassrum 10, sid. 46

Titel

Kyrkomysteriet

Ämne

SO

LGR 22 (centralt innehåll)

Att leva i världen: Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom.

Klassrum 1.

Här jobbar vi med idrott och hälsa och NO, rörelse och betydelsen av motion.

Lgr 22:
Idrott och hälsa - Rörelse: Lekar och andra enkla rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus

NO - Kropp och hälsa: Betydelsen av kost, sömn, hygien, motion och sociala relationer för att må bra.

Till dig som lärare:
I *Cykelmysteriet* tränar några av Vallebys invånare för stadens cykellopp. Boken fungerar bra både att ha som utgångspunkt under en idrottslektion och under en lektion i klassrummet då eleverna behöver pausa och röra på sig. Nedan hittar du förslag på en *brain break* – paus för hjärnan och *tabata* – som betyder att man gör rörelser i 20 sekunder och vilar i 10 sekunder i totalt 4 minuter.

Skapa gärna en yta i klassrummet där ni t. ex kan lägga ut ett hopprep, sätta upp en basketkorg eller ett schema med olika brain breaks.

Cykelmysteriet passar också bra att läsa inför samtal om vikten av att röra på sig. Läs texten på s. 14 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. Diskutera tillsammans! På s. 15 finns underlag till en träningsdagbok. Låt eleverna fylla i den varje dag i en vecka. Utvärdera tillsammans!

Det är inte bara viktigt att få eleverna att röra på sig, utan också att de ska förstå varför det är bra. Om eleverna förstår vikten av fysisk aktivitet blir det så mycket roligare och enklare att få in rörelse på ett naturligt sätt under skoldagen.

Brain breaks

Fungerar lika bra inne som ute och även i idrottssalen som uppvärmning. Eleverna står upp. De ska ha gott om utrymme omkring sig, så är ni i klassrummet bör ni flytta undan några bord/ bänkar. Du blåser i en visselpipa och ger på så sätt signaler till eleverna att utföra olika övningar, dessa har du har bestämt i förväg. Olika antal blås betyder olika antal övningar. T. ex:

Ett blås - ta ett steg framåt och ett steg bakåt.
Två blås - ta ett steg åt vänster.
Tre blås - ta ett steg åt höger.
Fyra blås - utför ett utfallsteg.

Övningen kan varieras med upphopp, hopprep, armhävning, knäböj etc.

Tabata

Eleverna gör rörelser i 20 sekunder och vilar i 10 sekunder totalt i 40 minuter, t. ex:

. Stillastående hoppsasteg
. Lägg höger hand på vänster knä, vänster hand på höger knä.
. Armhävning
. Boxning i luften
. Hopprep

Till dig som elev:

Varför är det så viktigt att röra på sig?

Lasse tränar hårt inför cykelloppet i Valleby. Han gör armhävningar, hoppar hopprep och cyklar upp för pulkabacken om och om igen. Brevbäraren Franco Bollo springer med höga knän. Han har förstås redan bra kondition. Han är ju brevbärare brevbärare och cyklar varje dag när han delar ut post.

Lasses, Francos och de andra deltagarnas mål är att vinna cykelloppet. Och på köpet får de bättre kondis och större muskler. Men det är inte det enda … Om man rör på sig ofta blir man gladare. Man har mycket lättare att lära sig saker och hänger med bättre i skolan.

Har du lätt för att stressa upp dig? Då hjälper motion till att göra dig både lugnare och mindre nervös. Det är bra om du kan träna, ut och gå eller cykla i cirka 30 minuter. Helst varje dag, men minst tre gånger i veckan.

Och om du tävlar i någon idrott, kom ihåg att det inte är hela världen att förlora. Det viktiga är att det är kul! Och fuska inte som vissa av Valleby-borna … Det kallas för dåligt sportmannaskap!

TRÄNINGSDAGBOK

	MÅNDAG	TISDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG
Vad har du gjort idag?							
Hur lång tid tog det?							
Hur kändes det?							

Klassrum 2.

Här jobbar vi med NO och kroppen.

Lgr 22:
NO, Kropp och hälsa - Några av människans organ, deras namn och översiktliga funktion.

Till dig som lärare:
I *Sjukhusmysteriet* träffar vi bl. a sjuksköterskan syster Elisabeth som vill vidareutbilda sig till läkare, därför läser hon *Den stora läkarboken.*
Läs texten på s. 17 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. På s. 18 finns arbetsuppgifter till texten.

Arbeta vidare med kroppens organ, lägg gärna till fler som lever, njurar och mage. Låt eleverna rita av konturer av ett barn på stort papper. Gör skyltar med namn på några av kroppens organ. Eleverna kan också rita hur de tror att organen ser ut. Placera skyltar och teckningar på bilden av barnet.

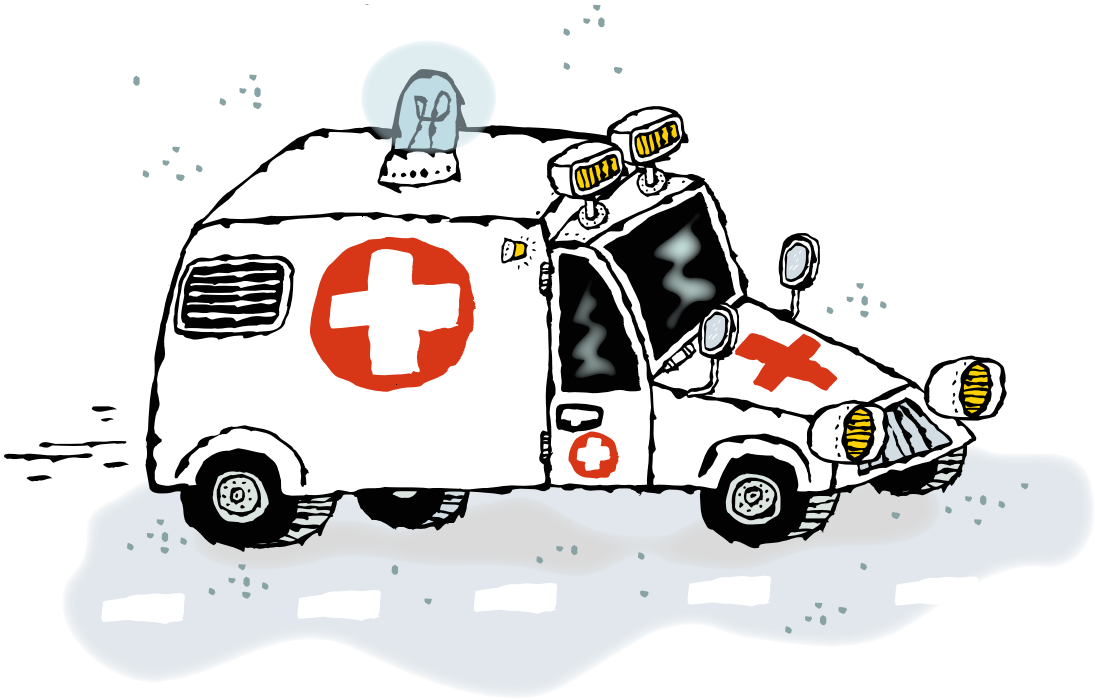

Till dig som elev:

Kroppen

På Valleby sjukhus har doktor Moberg fullt upp med att gipsa patienter. Det är Saras ben som hon bröt på skridskobanan. Och Magda Göranssons brutna arm. Och polismästarens ben som … Ja, det var kanske inte brutet. Men polismästaren ställer alltid upp för att lösa ett mysterium.

Varför blir man gipsad? Jo, det är när någon del av kroppen behöver hållas helt stilla för att kunna läka efter en skada.

Den stora läkarboken

Syster Elisabeth vill lära sig mer om kroppen och sjukdomar. Därför läser hon i *Den stora läkarboken*.

Här kan syster Elisabeth läsa om att vi människor består av över 200 ben, flera liter blod och många olika organ. Några viktiga organ i kroppen är hjärtat, lungorna, hjärnan, huden, skelettet och musklerna.

Hjärtat
Hjärtat är en muskel. Det pumpar runt blodet i kroppen. Nästan som en motor. Blodet tar med sig vitaminer och syre ut i kroppen.

Lungorna
Lungorna gör så att vi kan andas. I lungorna finns små blåsor som fylls med luft när du andas in.

Hjärnan
Hjärnan tänker, känner och styr dina rörelser. Den ser till så att allt i kroppen fungerar. I din hjärna finns dina minnen och allt du lärt dig.

Huden
Huden är kroppens största organ.
Den skyddar det som är inne i kroppen, till exempel muskler och tarmar.

Skelettet
Skelettet håller ihop kroppen. Det skyddar olika saker i vår kropp, som till exempel hjärtat och lungorna.

Musklerna
Det är musklerna som gör att vi kan röra kroppen. Musklerna sitter fast i skelettet.

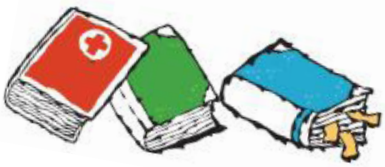

Vilket organ?

Para ihop rätt organ med rätt beskrivning.

Vilket organ ...

... gör att vi kan röra kroppen?	HJÄRTAT
... gör att vi kan andas?	LUNGOR
... håller ihop kroppen?	MUSKLERNA
... är kroppens största organ?	HUDEN
... ser till att allt i kroppen fungerar?	SKELETTET
... pumpar runt blodet i kroppen?	HJÄRNAN

Klassrum 3.

Här jobbar vi med engelska och vardagliga situationer.

Lgr 22:
Kommunikationens innehåll: Ämnesområden som är välbekanta för eleverna. Vardagliga situationer, intressen, personer och platser

Till dig som lärare:
I *Hotellmysteriet* får vi bl. a läsa om hotellägaren Ronny Hazelwood som kommer från England. Ronny har ibland lite svårt med svenskan. Låt eleverna hjälpa Ronny lite med att förstå och kommunicera.

Läs texten på s. 20 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. Låt eleverna öva på att presentera sig själva på engelska och därefter göra uppgifterna på s. 21-22.

Till dig som elev:

HELLO!

Hjälp Pomona att presentera sig för Ronny.
Välj bland orden i rutan nedan.

dog	**TV**	**name**	**red**
years	**Ribston**	**yellow**	

1. Hello! My _____ is Pomona.

2. I am five _____ old.

3. My hair is _____.

4. My dress is _____.

5. I have a _____.

6. His name is _____.

7. I like _____.

vad hör ihop

Dra streck mellan rätt ord och rätt bild.

BAG

DOG

MONEY

KEY

CAMERA

CHEF

CARPET

APPLE

BOY

Klassrum 4.

Här jobbar vi med
svenska: skiljetecken och stavning.

Lgr 22:
Skriva: Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära texter.

Till dig som lärare:
I *Modemysteriet* får modeskaparen Jean-Pierre hotbrev. Den som skrivit dem klipper ut bokstäver ur en tidning och bildar meddelanden, vilka är ganska otydliga eftersom brevskrivaren varken har koll på prickar över vokaler, versaler/gemener eller skiljetecken. Breven i *Modemysteriet* passar bra att ha som utgångpunkt i arbetet med grundläggande skrivregler.
Läs breven på s. 24 tillsammans, alternativt kopiera dem och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. På s. 25-26 finns arbetsuppgifter.

Till dig som elev:

vad saknas?

Skriv dit de **prickar** som fattas över vissa av vokalerna.
Sätt ut **punkt** och **frågetecken** där det behövs.

Vıll du aterse Lulu?

Lamna da mappen
pa museets trappa
klockan 24 ı natt.

Skriv om och skriv rätt

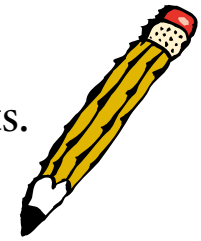

Skriv om texten i rutan med **versaler** och **gemener** på rätt plats.
Skriv dit de **prickar** som fattas över vissa av vokalerna.
Sätt ut **punkt** där det behövs.

GAmMalt frimÄRksaLBuM
BoRtskaNkES
HamtAs PA MUseEtS trAPpa fEm

oVeR TolV i nAtT

HalSNinGaR BArbRo PALm

SKRIV DITT FÖRSLAG HÄR!

Klassrum 5.

Här jobbar vi med svenska och texttyperna beskrivande, förklarande och instruerande text.

Lgr 22:
Texter: Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras.

Till dig som lärare:
I *Biblioteksmysteriet* försvinner värdefulla böcker från Valleby bibliotek. *Världens alla fjärilar, Sjungande finkar* och *Ängens alla blommor* är alla sakprosa – faktatexter. Syftet med en faktatext är att öka sin kunskap och förståelse för det man läser om. Här passar det att träna eleverna i att skriva olika slags faktatexter: beskrivande, förklarande och instruerande texter.
Läs texten på s. 28 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. Låt därefter eleverna skriva en egen beskrivande text med hjälp av mallen på s. 29. Kanske handlar den om fjärilar eller sjungande finkar.

BESKRIVANDE TEXT
Syfte: Att förmedla information och fakta.
Struktur: Inleds med en rubrik som berättar om innehållet i texten. Sedan följer ett antal stycken som beskriver olika saker som har betydelse för det aktuella ämnet
Den beskrivande texten brukar ofta innehålla ämnesspecifika ord.
Bilderna är viktiga för förståelsen.

FÖRKLARANDE TEXT
Syfte: Att reda ut och förklara något och varför det händer.
Struktur: Inleds med en rubrik som talar om vad som ska förklaras. Kan vara en fråga eller ett påstående. Därefter definierat inledningen vad det är som ska förklaras. Sedan kommer förklaringarna stegvis. Den förklarande texten brukar bilder som stöd samt tids- och sambandsord.

INSTRUERANDE TEXT
Syfte: Att förklara hur något görs/genomförs.
Struktur: Inleds ofta med en lista på det material som behövs för att genomföra instruktionen. Därefter innehåller den flera steg med numreringar eller i punktform. Stegen bygger på varandra och går i kronologisk ordning.

Till dig som elev:

Exempel på en beskrivande text

Ängens alla blommor

På ängen växer det många olika blommor.
Där finns det gullvivor, hundkäx och midsommarblomster.
Där växer det smörblommor, prästkragar, rödklöver och blåklockor.

Gullvivan trivs på ängar.
Där blommar den under maj och juni.
Gullvivans blommor är gula och ser ut som en tratt.
Bladen sitter i rosett. De är lite ludna.
Gullvivan är fridlyst på vissa ställen.
Det betyder att man inte får plocka den.

Rödklöver är en annan ängsväxt.
Den är liten och har blad som är uppdelade
i tre delar. Hittar man ett klöverblad med fyra
delar betyder det tur. Så påstås det i alla fall.
Kronan är rosa eller röd.
Rödklövern blommar hela sommaren.

Gullviva är Närkes landskapsblomma.
Andra landskapsblommor är blåklocka som är Dalarnas och prästkragen som är Skånes.

Mall för beskrivande text

Rubrik	Talar om innehållet i texten, till exempel: **Nässelfjärilen**	
Fakta 1	Till exempel: Hur en nässelfjäril ser ut.	
Fakta 2	Till exempel: Var nässelfjäril lever.	
Fakta 3	Till exempel: Vad nässelfjärilen äter.	
Fakta 4	Något mer om nässelfjärilen.	
Bild	Rita en nässelfjäril.	

Klassrum 6.

Här jobbar vi med SO och barnkonventionen.

Lgr 22:
Att leva i världen: Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Till dig som lärare:
I *Kärleksmysteriet* är det kärleksfestival i Valleby och invånarna samlar in pengar till fattiga barn i världen. I samband med läsningen av den här boken passar det bra att prata om hur man kan hjälpa vid svält, krig och flyktingkatastrofer. Ta upp vikten av att pengarna ska skickas via seriösa organisationer som t. ex Läkare utan gränser, Plan international, Rädda barnen, Svenska kyrkan. Det finns fler där ute som likt skolsyster Mary som vill komma åt pengarna …
Här ges också ett bra tillfälle att ta upp, förklara och diskutera FN och barnkonventionen.

Läs texten på s. 31 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. Diskutera barnkonventionen och vad de regler som beskrivs egentligen betyder. På s. 32 finns arbetsuppgifter till texten.

Ord att förklara:
Konvention – Regel som man har kommit överens om tillsammans.
Barnkonventionen – Regler som alla måste följa för att barn ska ha det bra.

Filmer om barnkonventionen:
https://www.youtube.com/watch?v=2M15zu6-fuE
https://www.youtube.com/watch?v=wzESXna8ccg

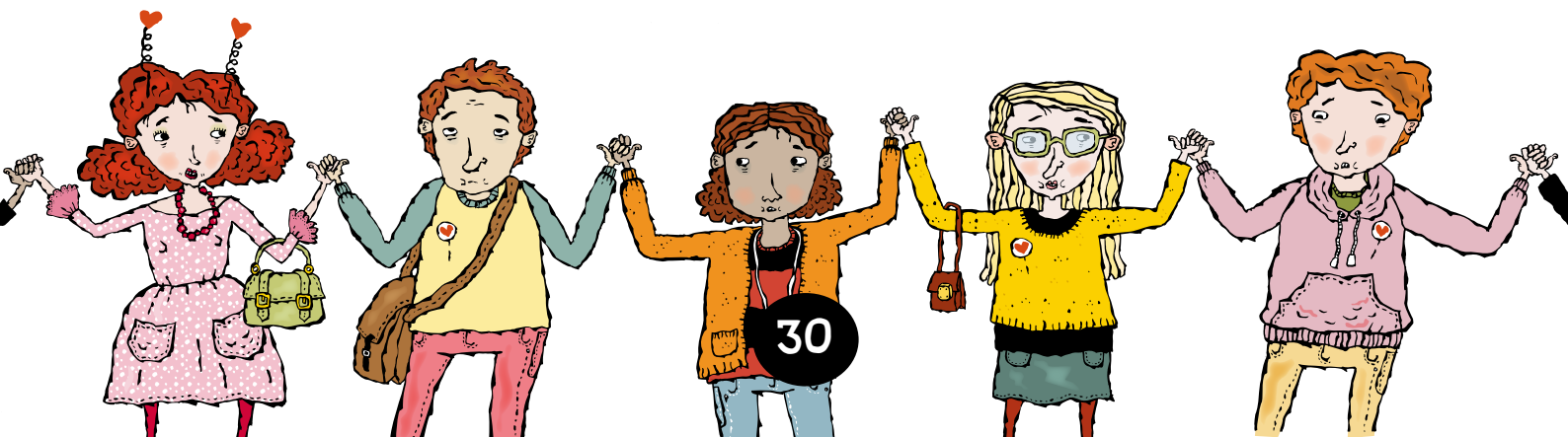

Till dig som elev:

Fakta om FN

Alla barn har rätt till ett bra liv
FN betyder Förenta Nationerna. FN arbetar för att det ska vara fred på jorden. Nästan alla länder är med i FN. Ländernas ledare träffas för att tala om fred. De diskuterar också hållbar utveckling och vad människor har för rättigheter.

En del rika länder hjälper fattiga länder med mat, mediciner och att bygga skolor.

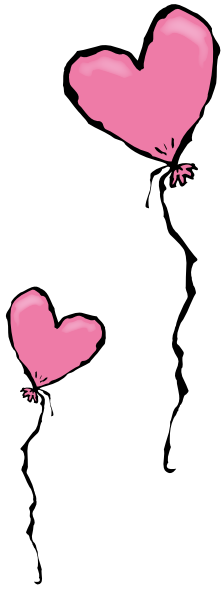

Barnkonventionen
FN har skrivit om människors rättigheter. Det finns en särskild lista med rättigheter som gäller barn. Den kallas för barnkonventionen.

I barnkonventionen finns det 54 regler. Det här är några:

Regel 2: Alla barn är lika mycket värda.

Regel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Regel 19: Alla barn har rätt att skyddas mot våld.

Regel 24: Alla barn har rätt till sjukvård.

Regel 27: Alla barn har rätt till ett hem, kläder, mat och rent vatten.

Regel 28: Alla barn har rätt till utbildning.

Regel 31: Alla barn har rätt till vila, lek och fritid.

Regel 38: Alla barn ska skyddas mot krig.

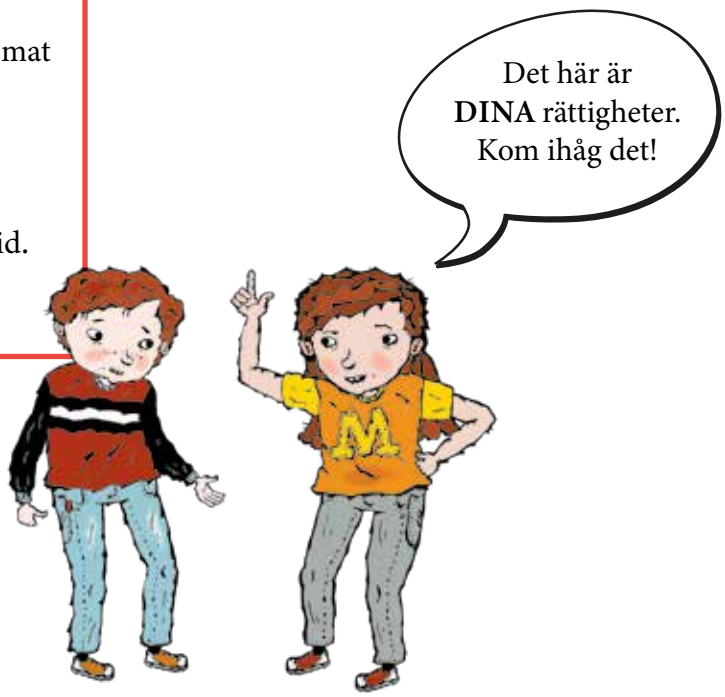

Vilken regel?

Vilken regel i barnkonventionen ska skydda de här barnen?

1. Milton bor med sin mamma och hennes kille Bob. När mamma inte är hemma händer det ofta att Bob skäller och bråkar med Milton. Det har till och med hänt att Bob slagit till honom.

_____

2. Alina och hennes familj har flytt från sitt hemland där det är krig. Alina är orolig att de inte ska få stanna i Sverige. Hon är jätterädd för att återvända till sitt land och kriget.

_____

3. Eriks föräldrar är arbetslösa och har inte så mycket pengar. Ibland måste Erik gå och lägga sig utan middag. Det finns inte alltid pengar att köpa mat för. Den här vintern har Erik ingen varm jacka. Den gamla är för liten och föräldrarna har inte råd att köpa en ny.

_____

4. Lilly har alltid känt sig som en kille. Hen klär sig som en pojke och vill helst bli kallad för Lars. Några barn i klassen retar hen för det.

_____

Klassrum 7.

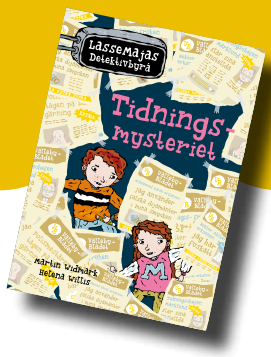

Här jobbar vi med SO och källkritik.

Lgr 22:
Att undersöka verkligheten: Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.

Till dig som lärare:

I *Tidningsmysteriet* skrivs falska saker i Valleby-bladet om invånare i staden. Boken kan vara en bra ingång för att ta upp informationssökning och källkritik.

Läs texten på s. 34 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. Diskutera texten tillsammans.

Knyt sedan gärna källkritiken till ett tema ni arbetar med i klassen. Jobbar ni t. ex. med fåglar, läs olika faktaböcker om fåglar, sök information på olika webbplatser, titta på filmer – ja, leta fakta i olika källor. Kopiera mallen på s. 35-36 och låt eleverna fylla i den i grupper. Ha den sedan som underlag när ni diskuterar.

Låt eleverna läsa texten och göra uppgiften på s. 37. Se till att de har tillgång till annat material om hundar som de kan jämföra med den här texten.

Kolla källan!

Ibland måste man fundera om det man läser, hör och ser är sant. Kan man lita på det? Och vem är källan? Med källan menas den som berättar, skriver eller tycker något.

I Valleby-Bladet stod det elaka saker om Muhammed Karat, Marklund, fröken Britt, rektor Ahlberg och polismästaren. Inget av det som stod var sant.

Lasse och Maja misstänkte att det som stod inte stämde. De känner ju alla det skrevs om. De vet att Muhammed är ärlig och att fröken Britt är jättesnäll. Därför försökte Lasse och Maja hitta källan – den som skrivit så elaka saker om Vallebyborna.

Så var uppmärksam när du läser tidningar, ser på tv och lyssnar på radio. Samma sak gäller Facebook, Instagram Snapchatn, bloggar, vloggar, YouTube och TikTok.

Kolla faktaboken

· Vem har skrivit boken? Finns den personen?

_____

· Har författaren skrivit flera böcker? Vilka?

_____

· Stämmer all fakta i den här boken med fakta i andra böcker?

_____

· Saknas det fakta om ämnet?

_____

· Hur gammal är boken? Är det en gammal text?

_____

Kolla webbsidan

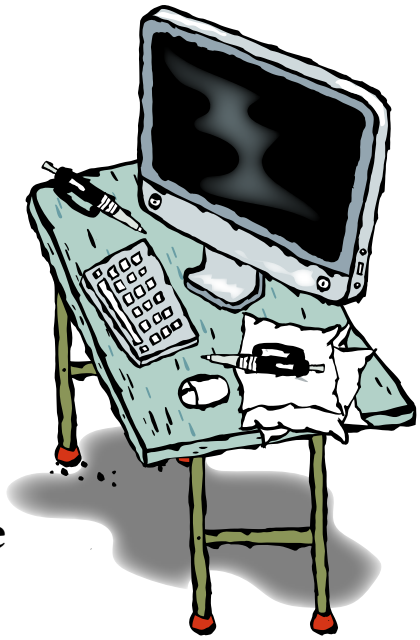

· Vad står det? Låter det tokigt eller fel kanske det är det också?

_____

· Står det vem som skrivit? Kan du kolla om den personen finns eller har funnits?

_____

· Varför skriver någon det här?

_____

· När ifrån är texten? Står det ett datum? Kan det vare en gammal text som någon delat?

_____

· Vem har godkänt websidan?

_____

Sant eller falskt?

Läs den här faktatexten om hundar och kryssa vad som är sant och vad som är falskt.

FAKTA OM HUNDAR

Hundar kan ha olika färger på pälsen. S F

Hundar är släkt med vargar. S F

Hundens barn kallas för tik. S F

Hunden är ett däggdjur. S F

Hundar är vegetarianer. De äter bara grönsaker. S F

Hundar blir ungefär lika gamla som människor. S F

Hundvalpar är blinda när de föds. S F

När hundar låter kallas det för att de jamar. S F

Källa okänd

Klassrum 8.

Här jobbar vi med SO och centrala samhällsfunktioner.

Lgr 22:
Att leva i närområdet: Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola. Yrken och verksamheter i närområdet.

Till dig som lärare:
I *Brandkårsmysteriet* härjar mystiska bränder i Valleby och läsaren får stifta bekantskap med de som jobbar på brandstationen: brandchefen Jarmo, rökdykaren Yvonne och Kenta som sköter stegen. Med Valleby brandstation som utgångspunkt, berätta om hur räddningstjänsten fungerar och att den är en del av de centrala samhällsfunktionerna, precis som polisen och ambulansen/sjukvården.

Om det finns möjlighet - besök en brandstation/polisstation/vårdcentral eller sjukhus alternativt boka ett skolbesök av en brandman/polis/ambulansförare, läkare eller sjuksköterska som kan berätta om sitt jobb.

Dela in klassen i tre grupper – en för polisen, en för sjukvården och en för brandkåren. Varje grupp får ett stort pappersark där de ska rita, skriva och berätta om respektive s amhällsfunktion.

Prata med eleverna om när man ska ringa 112.
Ring **112** om du behöver hjälp av:
. brandkåren – när det brinner någonstans
. polisen – när du behöver hjälp
. ambulansen – när någon skadat sig allvarligt
Försök alltid att få hjälp av en vuxen när du ska ringa 112.
Och – ring bara när det är en nödsituation. Med det menas när du verkligen måste.

Lär eleverna ramsan 112:

1 – peka på munnen

1 – peka på näsan

2 – peka på ögonen med två fingrar

Berätta om och diskutera brandsäkerhet. Vad gör vi om det börjar brinna?

. **VARNA!**

. **RÄDDA** – Stäng dörren till det rum där det brinner. Annars sprider sig branden.

. **LARMA** – Ring 112

. **SLÄCKA** – En mindre brand kan man släcka med brandsläckare eller brandfilt.

. **UTRYM** - Använd alltid trappor istället för hiss. Kryp på golvet för att undvika den farliga brandröken som stiger uppåt. Om det brinner i kläderna, släng dig ner och rulla runt.

Läs texten på s. 40-41 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. På s. 42 finns arbetsuppgifter till texten.

Till dig som elev:

Vad gör en brandman?

Brandmännen Jarmo, Yvonne och Kenta besökte torget i Valleby och berättade om hur det är jobba som brandman. Men brandmän släcker inte bara bränder. De hjälper människor på många olika sätt. De rycker ut vid trafikolyckor. De jobbar även mycket med utbildning och lär människor vad man ska göra om det börjar brinna.

På brandstationen

På en brandstation finns det alltid brandmän som är beredda om det kommer ett larm. Både på dagen och natten. Både på vardagarna och på helgerna. På brandstationen kollar brandmännen av och gör ren all utrustning som de har. Och så tränar de mycket för att orka med sitt tuffa arbete.

Brandkåren samarbetar ofta med polisen, ambulansen och sjukvården.

Vad gör en polis?

Polisen ser till att vi följer lagar och regler och att vi är trygga.
Polisen stoppar brott och skyddar människor från brott.
De hjälper också människor i trafiken.

Vad gör vi när vi blir sjuka?

När vi blir sjuka behöver vi vård. Om vi inte är så allvarligt sjuka går vi till vårdcentralen. Där jobbar läkare och sjuksköterskor. De undersöker oss, tar prover och ger sprutor.
Blir vi allvarligt sjuka eller behöver opereras så åker vi till ett sjukhus.
Är det bråttom att komma dit så får vi åka ambulans.

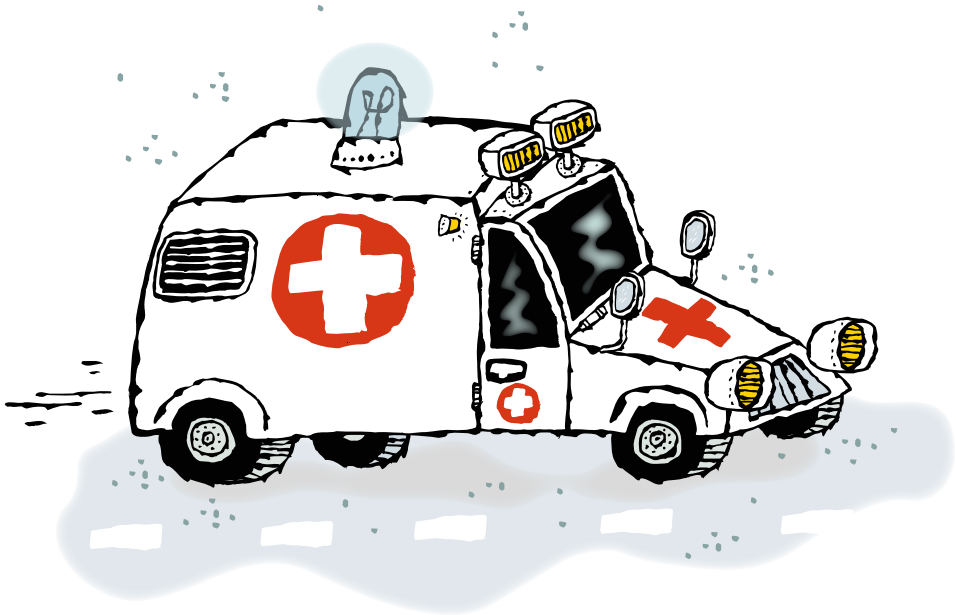

Vem gör vad?

Dra streck till rätt yrke.
Ett streck kan gå till flera yrken.

Tar prover.	
Vårdar den sjuka i ambulansen.	BRANDMAN
Stoppar brott.	POLIS
Släcker bränder.	
Ger sprutor.	SJUKSKÖTERSKA
Kommer vid trafikolyckor.	LÄKARE
Hjälper till i trafiken.	
Ser till att vi följer lagar och regler.	AMBULANSSJUKVÅRDARE
Opererar	

Klassrum 9.

Här jobbar vi med SO och historia.

Lgr 22:
Att leva tillsammans: Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden. Minnen berättade av människor som lever nu.
Att leva i närområdet: Hemortens historia och vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om livet där under olika tider.

Till dig som lärare:

I samband med läsning av *Silvermysteriet* passar det bra att med utgångspunkt från arkeologens arbete prata om historiska källor och om hur vardagliga föremål kan berätta om hur det var förr i tiden.

Berätta och samtala om vilka olika sätt det finns att ta reda på hur människor levde förr: gamla brev, tavlor, fotografier, utgrävningar, gamla skelett, mynt, och berättelser från äldre människor.

Jobba vidare med hemortens historia, t. ex. be eleverna:

- Låna böcker på biblioteket om sin hemort/stad.
- Söka fakta om sin hemort/stad på nätet.
- Intervjua någon vuxen som de vet har bott i sin hemort/stad länge.
- Om det finns ett hembygdsmuseum – besök det tillsammans.
- Besök och titta på gamla byggnader.

Läs texten på s. 44 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. På s. 45 finns arbetsuppgifter till texten.

Till dig som elev:

Vad gör en arkeolog?

I *Silvermysteriet* gräver arkeologen Sofia Winge och hennes assistent Waldorf Eriksson utanför kyrkan i Valleby. Där hittar de massor av silvermynt från vikingatiden.

Arkeologer gräver i marken för att ta reda på hur människor levde förr. De jobbar med att leta efter saker som människor kastat, tappat eller grävt ner för länge sedan. Det kan vara mynt, benbitar, verktyg och smycken. Ja, till och med hela skelett. Då kan de ha hittat en gammal grav.

I gravar från förr kan arkeologerna hitta många saker som ger ledtrådar till hur det var förr. På stenåldern begravdes människor tillsammans med olika föremål. Man trodde att de skulle ha användning för sakerna i livet efter döden.

En vass pil i en grav berättar flera saker. Pilen betyder att jakten var viktig på stenåldern. Den visar också att det fanns duktiga hantverkare på den tiden.

I italienska alperna hittades för 30 år sedan en man infrusen i isen. En bit bort från mannen låg hans yxa och kläder. Med hjälp av yxan kunde arkeologerna se att mannen levde för 5000 år sedan!

Vilka är orden?

Skriv rätt ord i meningarna.

Sofia Winge jobbar som _____.

Sofia Winge och Waldorf Eriksson hittar _____ från

_____.

Arkeologer gräver i _____ för att ta reda på hur människor levde förr.

Under stenåldern begravdes människor ofta med

_____.

Ismannen levde för ungefär _____ år sedan.

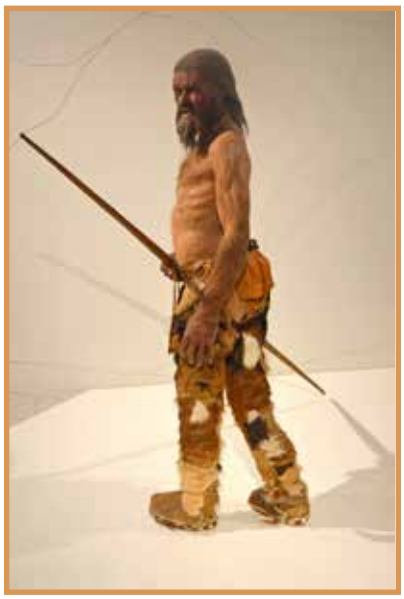

Klassrum 10.

Här jobbar vi med SO och religion.

Lgr 22:
Att leva i världen: Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom.

Till dig som lärare:
I *Kyrkomysteriet* försvinner biskopens silverkräkla från kyrkan. Här ges tillfälle att ta upp olika symboler i kristendomen och jämföra dem med symboler och termer i islam och i judendomen.

Ord i Kyrkomysteriet att förklara:
Biskop – En hög präst som är chef för ett stift. Ett stift är ett område som består av flera församlingar.
Dopfunt - En behållare i sten, trä eller metall avsedd för dopvatten.
Kräkla - En lång stav som liknar en herdestav. Den är en symbol för biskopens uppdrag att leda hjorden.
Predika – När en präst predikar i kyrkan under en gudstjänst, pratar hen om något ur Bibeln.
Predikstol- En upphöjd ställning/stol för predikanter.
Sakristia – Prästens omklädningsrum.

Läs texten om de tre stora religionerna på s. 47 tillsammans, alternativt kopiera den och dela ut till eleverna att läsa själva eller i grupp. På s. 48 finns arbetsuppgifter till texten.

Till dig som elev:

Religioner

En religion är ett sätt att tro och tänka. Olika religioner har olika berättelser om människor och om gudar. Tre stora religioner i världen är kristendomen, islam och judendomen.

Prästen i Valleby är kristen. Han leder predikar i kyrkan och läser ur bibeln. En annan del av prästens jobb är att ha hand om dop och begravningar. Prästen stöttar också människor som behöver hjälp.

De som tror på islam kallas för muslimer. De firar gudstjänst i en moské. Där undervisar imamen om hur man ska förstå islams heliga bok – Koranen.

I judendomen firar judarna gudstjänster i en synagoga. Oftast är det rabbinen som håller i gudstjänsten. Judendomens helga skrift heter Tora.

Varje religion har symboler. Kristendomen har ett kors. Halvmånen är en symbol för islam. Och Davidsstjärnan är en symbol för judendomen.

De olika religionerna firar också olika högtider, men några är lika. Både kristna och judar firar påsk. Den judiska påsken kallas för Pesach. Julen är en kristen högtid. Ramadan, den heliga fastan, är en stor högtid för muslimer.

Skriv rätt ord i rätt spalt

Välj bland orden i rutan.

Kyrka Koranen Präst Ramadan
Jul Moské Kors
Bibeln Rabbi Synagoga
Tora Halvmåne
Davidsstjärna Pesach Imam
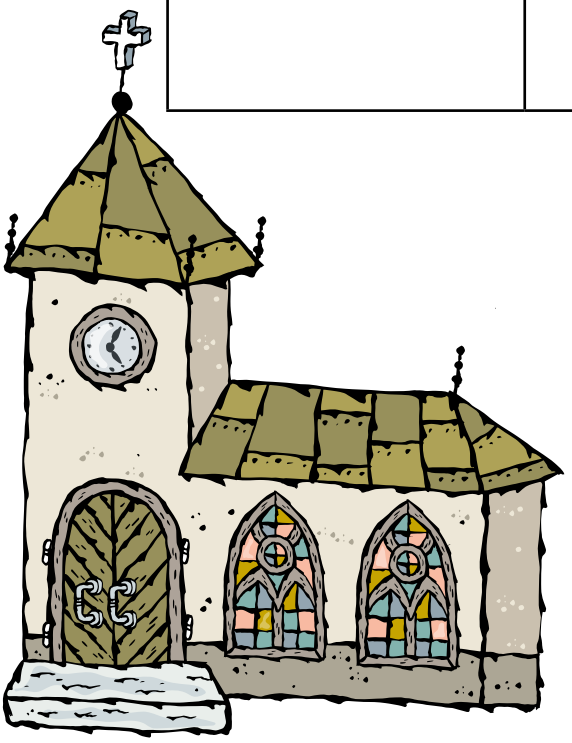
KRISTENDOMEN	ISLAM	JUDENDOMEN